

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
ΤΕΥΧΟΣ 19 – ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2010

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

ΚΕΝΤΡΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

Τα θέματα που αναλύονται σε αυτό το τεύχος της Οικονομικής Έρευνας και αφορούν έρευνα που ολοκληρώθηκε πρόσφατα στο ΚΟΕ είναι η ανάλυση οικονομικών μεγεθών για την Κύπρο σε συνάφεια με τους στόχους της Στρατηγικής της Λισσαβόνας, η εξέταση αναλυτικών μεθόδων για βραχυπρόθεσμες προβλέψεις αναφορικά με την κυπριακή οικονομία, η διερεύνηση των παραγόντων που επηρεάζουν τη μετανάστευση στην Κύπρο και η απόκριση των τιμών των καυσίμων στις διακυμάνσεις των διεθνών τιμών πετρελαίου.

Από την αξιολόγηση της προόδου της Κύπρου σχετικά με τους στόχους της Στρατηγικής της Λισσαβόνας προκύπτει ότι η Κύπρος κατατάσσεται ανάμεσα στις χώρες της ΕΕ με τα μεγαλύτερα ποσοστά συμμετοχής στην αγορά εργασίας, με εξαίρεση τους νέους. Κύριο πρόβλημα αποτελεί η χαμηλή συσσώρευση κεφαλαίου και η χαμηλή παραγωγικότητα, που βρίσκονται αρκετά κάτω από το μέσο όρο των 15 παλαιών χωρών-μελών της ΕΕ.

Το ΚΟΕ διερευνά εναλλακτικά μοντέλα και μεθοδολογίες για την κατασκευή βραχυπρόθεσμων προβλέψεων αναφορικά με την κυπριακή οικονομία. Απώτερος στόχος της έρευνας είναι ο συνδυασμός προβλέψεων από μεγάλο αριθμό μοντέλων με κατάλληλες τεχνικές, ώστε να υπολογίζονται ακριβέστερες προβλέψεις.

Οι παράγοντες που καθόρισαν τις μεταναστευτικές κινήσεις προς την Κύπρο αναλύθηκαν εμπειρικά, χρησιμοποιώντας δεδομένα από 52 χώρες προέλευσης μεταναστών. Βάσει των ευρημάτων της μελέτης μπορεί να προβλεφθεί ότι, εφόσον το εισοδηματικό χάσμα μεταξύ Κύπρου και χωρών προέλευσης των μεταναστών παραμένει, οι ροές μεταναστών από τις πιο φτωχές περιοχές θα συνεχίσουν να αυξάνονται κατά τη διάρκεια των επόμενων χρόνων.

Χρησιμοποιώντας διεθνώς αποδεκτές μεθόδους, διερευνήθηκε η ταχύτητα και ο βαθμός προσαρμογής των τοπικών τιμών των καυσίμων στις διακυμάνσεις των διεθνών τιμών του πετρελαίου. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι οι μεταβολές στη διεθνή τιμή του πετρελαίου μεταφέρονται στις τοπικές τιμές με κάποια καθυστέρηση, όμως μάλλον δεν επιβεβαιώνεται η άποψη ότι οι εταιρείες πετρελαιοειδών σπεύδουν να ανεβάσουν τις τιμές στην τοπική αγορά και αργούν να ανταποκριθούν όταν οι διεθνείς τιμές πέφτουν.

Σε αυτό το τεύχος:

- Πλαίσιο Αξιολόγησης Λισσαβόνας: Ανάλυση Παραγωγικότητας και ΑΕΠ 2
- Τεχνικές Πρόβλεψης ΑΕΠ και Πληθωρισμού 3
- Η Μετανάστευση στην Κύπρο: Ανάλυση Προσδιοριστικών Παραγόντων 4
- Προσαρμογή Λιανικών Τιμών Καυσίμων στη Διεθνή Τιμή Πετρελαίου 5
- Νέα του Τμήματος Οικονομικών 6
- Νέα του Κέντρου Οικονομικών Ερευνών 7
- Το Κέντρο Οικονομικών Ερευνών 8

Παραγωγικότητα και Ανάλυση του ΑΕΠ μέσω του Πλαισίου Αξιολόγησης της Λισσαβόνας
Λούης Χριστοφίδης & Μαρία Μιχαήλ

Το “Πλαίσιο Αξιολόγησης της Λισσαβόνας” (LIME Assessment Framework – LAF) είναι ένα εργαλείο που δημιουργήθηκε από την ομάδα εργασίας για τη Μεθοδολογία της Λισσαβόνας της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής της ΕΕ (Lisbon Methodology (LIME) Working Group of the Economic Policy Committee), με στόχο την αξιολόγηση της προόδου των χωρών μελών σχετικά με τους στόχους της Στρατηγικής της Λισσαβόνας. Το πρώτο μέρος του Πλαισίου Αξιολόγησης της Λισσαβόνας αποτελείται από μια άσκηση growth accounting, με στόχο την ανάλυση του κατά κεφαλή ΑΕΠ, αλλά και του ρυθμού ανάπτυξης του ΑΕΠ για όλες τις χώρες μέλη.

Η περιγραφή και ο σχολιασμός της μεθοδολογίας του growth accounting exercise αναλύεται σε μελέτη* που έχει δημοσιευτεί πρόσφατα από το ΚΟΕ. Η μελέτη επικεντρώνεται στην εφαρμογή της μεθοδολογίας στην περίπτωση της Κύπρου και εξετάζει αναλυτικά τα συστατικά του ΑΕΠ για την Κύπρο, όπως καθορίζονται από το LAF. Στην άσκηση περιλαμβάνονται δείκτες που επηρεάζουν το ΑΕΠ της χώρας, όπως η συσσώρευση κεφαλαίου, η συνολική παραγωγικότητα, η συμμετοχή στην αγορά εργασίας ανά ομάδα πληθυσμού, οι μέσες ώρες εργασίας, η ανεργία, η ποιότητα της εργασίας και κάποια δημογραφικά στοιχεία όπως η γεννητικότητα, ο ντόπιος πληθυσμός, η καθαρή μετανάστευση και το ποσοστό εργάσιμου πληθυσμού.

Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης δημοσιεύονται από την Επιτροπή κάθε εξάμηνο για κάθε χώρα μέλος, μαζί με αναλυτική έκθεση για την κάθε χώρα. Η τελευταία δημοσίευση έγινε τον Ιούνιο του 2008 και μέρος των αποτελεσμάτων της άσκησης για την Κύπρο, φαίνονται στον πίνακα. (Πιο πρόσφατες εκθέσεις δεν έχουν δημοσιευτεί λόγω της πρόσφατης οικονομικής κρίσης. Η επόμενη αναμένεται τον Απρίλιο 2010.)

Η βαθμολογία για τον κάθε δείκτη, που δίνεται σε κάθε χώρα, παίρνει τιμές από -30 μέχρι 30 με βάση τον τύπο: [(τιμή χώρας - τιμή ΕΕ15)/3 × τυπική απόκλιση ΕΕ15] × 30. Για τις χώρες που έχουν ακραίες τιμές, δηλ. 3 τυπικές αποκλίσεις πάνω ή κάτω από το μέσο όρο των ΕΕ15, δίνεται βαθμολογία 30 ή -30 αντίστοιχα.

Όπως φαίνεται στον Πίνακα 1, η Κύπρος κατατάσσεται ανάμεσα στις χώρες με τα μεγαλύτερα ποσοστά εργάσιμου πληθυσμού (αξιολόγηση κοντά στο 30). Επίσης, έχει ποσοστά συμμετοχής στην αγορά εργασίας μεγαλύτερα από το μέσο όρο της ΕΕ15, με εξαίρεση τους νέους. Σε όρους αλλαγής για τις χρονιές 2001-06, η συμμετοχή των μεγαλύτερων ηλικιών 55-64 ετών και των αντρών 25-54 ετών παρουσιάζεται κάτω από τη μέση αλλαγή των ΕΕ15.

Κύριο πρόβλημα για την Κύπρο αποτελεί η χαμηλή συσσώρευση κεφαλαίου και η χαμηλή συνολική παραγωγικότητα, τα οποία αναφέρονται στην έκθεση ως τα στοιχεία που πρέπει να προσεχθούν, αφού βρίσκονται αρκετά κάτω από το μέσο όρο των ΕΕ15. Η αλλαγή 2001-06 για τους δύο αυτούς δείκτες είναι, επίσης, προς το χειρότερο και όχι προς το καλύτερο.

Πίνακας 1: Ανάλυση του κατά κεφαλήν ΑΕΠ και του ρυθμού ανάπτυξης του ΑΕΠ για την Κύπρο σε σχέση με το μέσο όρο ΕΕ15

	Αξιολόγηση συστατικών του ΑΕΠ σε σχέση με ΕΕ15	
	Αξιολόγηση 2006	Αξιολόγηση αλλαγής 2001-2006
Δημογραφικά	17	30
Ντόπιος πληθυσμός*	-4	11
Καθαρή μετανάστευση*	27	24
Ποσοστό εργάσιμου πληθυσμού	28	30
Αγορά εργασίας	19	15
Συμμετοχή νέων	-6	2
Συμμετοχή αντρών ηλικίας 25-54	21	-6
Συμμετοχή γυναικών ηλικίας 25-54	1	8
Συμμετοχή 55-64	7	-18
Ποσοστό ανεργίας	16	1
Μέσες ώρες εργασίας	13	30
Παραγωγικότητα της εργασίας	-20	-18
Συσσώρευση κεφαλαίου	-11	-21
Συνολική παραγωγικότητα (TFP)	-27	-15
Αρχική εκπαίδευση εργαζομένων (ποιότητα εργασίας)	6	7
Κατά κεφαλή ΑΕΠ (level) / Ανάπτυξη ΑΕΠ (growth)	-13	15

*Σημείωση: Η αξιολόγηση του ντόπιου πληθυσμού για το 2006 δεν θα είχε κανένα νόημα λόγω του διαφορετικού μεγέθους της κάθε χώρας, γι’ αυτό αντικαταστάθηκε από το ποσοστό γεννητικότητας. Ο ντόπιος πληθυσμός αξιολογείται μόνο σε όρους αλλαγής 2001-2006. Το ίδιο ισχύει και για το δείκτη της καθαρής μετανάστευσης που σε επίπεδο χρονιάς αντικαταστάθηκε με το ποσοστό του ξένου πληθυσμού στο συνολικό πληθυσμό.

Πηγή: Αξιολόγηση LAF- Μελέτη περίπτωσης για την Κύπρο, Ιούνιος 2008.

Περισσότερες λεπτομέρειες για τα δεδομένα και τους υπολογισμούς δίνονται στη μελέτη, και όπου είναι δυνατό παρέχονται σχόλια και εισηγήσεις για πιθανή βελτίωση.

* Christofides L.N. and M. Michael, “Productivity and Growth Accounting in the Lisbon Assessment Framework (LAF) and its Application to Cyprus”, Economic Policy Paper No. 10-09, Economics Research Centre, University of Cyprus, December 2009.

Η πρόκληση για ακριβείς προβλέψεις, κυρίως όσον αφορά στον πληθωρισμό και στην οικονομική ανάπτυξη, είναι ιδιαίτερα σημαντική για μια μικρή, ανοικτή οικονομία, η οποία είναι ευάλωτη σε εξωγενείς παράγοντες, όπως για παράδειγμα οι οικονομικές κρίσεις. Μια τέτοια οικονομία αποτελεί και η περίπτωση της Κύπρου.

Το παρόν άρθρο βασίζεται στο πρώτο από μια σειρά δοκιμών που θα ακολουθήσουν, βασισμένα σε έρευνα που διεξάγει το Κέντρο Οικονομικών Ερευνών, η οποία στοχεύει στη διερεύνηση εναλλακτικών μοντέλων/μεθοδολογιών για την κατασκευή βραχυπρόθεσμων προβλέψεων αναφορικά με την κυπριακή οικονομία. Η μελέτη αποτελεί μια προκαταρκτική προσπάθεια να αξιολογηθεί η χρησιμότητα τριμηνιαίων μακροοικονομικών στοιχείων της Κύπρου, που καλύπτουν την περίοδο 1995-2008, σε απλά μοντέλα χρονοσειρών για τον υπολογισμό προβλέψεων του ρυθμού μεταβολής του ΑΕΠ και του πληθωρισμού.*

Εξετάζεται ο ρόλος ενός μεγάλου αριθμού μεταβλητών, όπως δείκτες προϊόντος, εισοδήματος, απασχόλησης, εμπορίου, τιμών και χρηματιστηρίου, επιτόκια και συναλλαγματικές ισοτιμίες, καθώς και διεθνείς μεταβλητές, στην κατασκευή προβλέψεων για το ρυθμό ανάπτυξης και τον πληθωρισμό. Επιπλέον, μελετάται η χρησιμότητα των κοινών παραγόντων που εξάγονται από μεγάλο αριθμό μεταβλητών. Οι κοινοί παράγοντες αποτελούν έναν μικρό αριθμό δεικτών οι οποίοι συνοψίζουν όλες τις χρήσιμες πληροφορίες που εμπεριέχονται σε έναν μεγάλο αριθμό μακροοικονομικών σειρών.

Ο Πίνακας 1 παρουσιάζει το σφάλμα πρόβλεψης διαφόρων μοντέλων που εκτιμήθηκαν ως προς το σφάλμα πρόβλεψης ενός μοντέλου που χρησιμοποιήθηκε ως βάση για τη σύγκριση (relative mean square forecast error). Το δεύτερο δίνεται από μια δυναμική παλινδρόμηση μίας μεταβλητής για το ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ (πληθωρισμό). Τα υπό εξέταση μοντέλα είναι δυναμικά και περιλαμβάνουν εκτός από το ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ (πληθωρισμό) και άλλες μεταβλητές που φαίνονται στον Πίνακα 1. Σχετικό σφάλμα πρόβλεψης, ως προς το μοντέλο βάσης, μικρότερο της μονάδας δείχνει ότι το συγκεκριμένο μοντέλο δίνει πιο ακριβείς προβλέψεις (μικρότερο σφάλμα πρόβλεψης) από το

απλό μοντέλο που χρησιμοποιήθηκε ως βάση. Το αντίθετο ισχύει για τιμές μεγαλύτερες της μονάδας.

Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι οι κοινοί παράγοντες που σχετίζονται με το προϊόν και διεθνείς μεταβλητές, καθώς και τις τιμές δίνουν τις καλύτερες προβλέψεις για το ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ και τον πληθωρισμό, ειδικά για ορίζοντα ενός και δύο τριμήνων μπροστά. Επίσης, διάφοροι δείκτες του Χρηματιστηρίου Κύπρου (γενικός, τραπεζών, FTSE) και ορισμένες υποκατηγορίες του εναρμονισμένου δείκτη τιμών καταναλωτή (βιομηχανικά προϊόντα, ενέργεια, ηλεκτρισμός) προβλέπουν αρκετά καλά το ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ και τον πληθωρισμό αντίστοιχα, για ορίζοντες ενός, δύο και τεσσάρων τριμήνων. Για μεγαλύτερους ορίζοντες, για παράδειγμα τέσσερα τρίμηνα μπροστά, ο δείκτης κύκλου εργασιών ξενοδοχείων και εστιατορίων και ο δείκτης καταναλωτικών τιμών νερού παράγουν τις καλύτερες προβλέψεις για το ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ και τον πληθωρισμό αντίστοιχα.

Πίνακας 1: Σφάλμα πρόβλεψης ως προς το μοντέλο βάσης

ΑΕΠ				
Ορίζοντας πρόβλεψης (τρίμηνα)	1	2	4	
Κοινός παράγοντας 1 (προϊόν-διεθνείς μεταβλητές)	0,917	0,830	0,954	
Κοινός παράγοντας 2 (τιμές)	0,979	0,954	0,956	
Dow Jones world basic materials index	0,941	0,899	0,938	
Γενικός δείκτης ΧΑΚ	0,972	0,925	0,946	
Δείκτης ΧΑΚ 20 επιλεγμένων τίτλων (FTSE)	0,973	0,912	0,933	
Δείκτης ΧΑΚ τραπεζών	0,997	0,947	0,940	
Δείκτης κύκλου εργασιών ξενοδοχείων-εστιατορίων	1,136	1,497	0,837	
Αφίξεις τουριστών από Ηνωμένο Βασίλειο	1,231	1,115	0,910	
Πληθωρισμός				
Ορίζοντας πρόβλεψης (τρίμηνα)	1	2	4	
Κοινός παράγοντας 2 (τιμές)	0,669	0,935	0,958	
Δείκτης τιμών καταναλωτή - βιομηχανικά προϊόντα	0,939	0,936	0,998	
Δείκτης τιμών καταναλωτή - ενέργεια	0,952	0,770	0,953	
Δείκτης τιμών καταναλωτή - ηλεκτρισμός	0,978	0,767	0,988	
Δείκτης τιμών καταναλωτή - νερό	1,091	0,890	0,792	
ΑΕΠ	0,992	0,967	0,964	
Δείκτης όγκου βιομηχανικής παραγωγής	0,978	0,983	0,987	
Δείκτης εργατικού κόστους στις κατασκευές	0,973	0,965	0,972	
Αριθμός κενών θέσεων εργασίας	1,062	0,954	0,845	
Διεθνής τιμή σιταριού	1,008	0,889	0,917	

Τέτοια μοντέλα θα παρακολουθούνται σε τακτική βάση για να αξιολογηθεί περαιτέρω η χρησιμότητά τους για σκοπούς πρόβλεψης. Απώτερος στόχος της έρευνας είναι ο συνδυασμός προβλέψεων από μεγάλο αριθμό μοντέλων με κατάλληλες τεχνικές, ώστε να υπολογίζονται ακριβέστερες προβλέψεις.

* Kontolemis Z.G., N. Pashourtidou, C.S. Savva and A. Tsiaklis, "A forecasting exercise for output and inflation in Cyprus", Economic Analysis Paper No. 07-09, Economics Research Centre, University of Cyprus, December 2009.

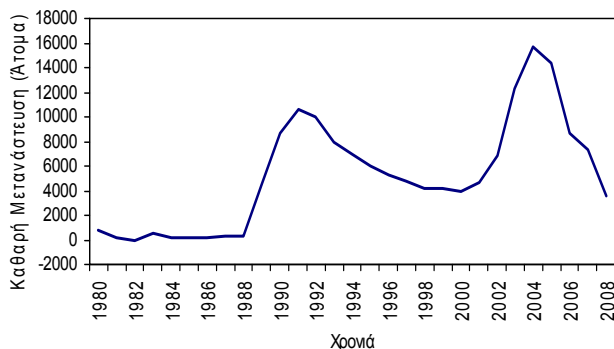
Η Μετανάστευση στην Κύπρο: Ανάλυση των Προσδιοριστικών Παραγόντων

Παναγιώτης Γρηγορίου, Ζήνων Κοντολαίμης & Μαρία Μάτση

Η ανάλυση των παραγόντων που επηρεάζουν τη διεθνή μετανάστευση έχει μεγάλη σημασία για κάθε χώρα, καθώς οι μεταναστευτικές κινήσεις από και προς μια χώρα μπορούν να επηρεάσουν την αγορά εργασίας, την ανταγωνιστικότητα, αλλά και την οικονομική μεγέθυνση.

Η Κύπρος παραδοσιακά υπήρξε πόλος έλξης για μετανάστες από ολόκληρο τον κόσμο. Αυτό αποδεικνύεται από τη συνεχή θετική καθαρή μετανάστευση (διαφορά μεταξύ μεταναστών προς Κύπρο και μεταναστών από Κύπρο) που έχει καταγραφεί από το 1983 μέχρι και σήμερα από τη Στατιστική Υπηρεσία της Κυπριακής Δημοκρατίας (Διάγραμμα 1). Αξιοσημείωτη είναι η περίοδος πριν και μετά την ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση κατά την οποία παρατηρήθηκαν άνευ προηγουμένου υψηλά επίπεδα μετανάστευσης προς την Κύπρο, με κορύφωση το 2004 όπου η καθαρή μετανάστευση ανήλθε στα 15724 άτομα, ή 4,43% του εργατικού δυναμικού. Διαχρονικά, οι χώρες με το μεγαλύτερο αριθμό μεταναστών προς την Κύπρο υπήρξαν η Ελλάδα, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Σρι Λάνκα και η Ρωσία. Εστιάζοντας μόνο στις χώρες-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, επιπρόσθετα από τις προαναφερθείσες Ελλάδα και Ηνωμένο Βασίλειο, υψηλά ποσοστά μετανάστευσης προς την Κύπρο έχουν επίσης επιδείξει διαχρονικά η Βουλγαρία και η Ρουμανία.

Διάγραμμα 1: Καθαρή μετανάστευση στην Κύπρο, 1980-2008

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Σε πρόσφατη μελέτη του ΚΟΕ*, επιχειρείται μέσω της εμπειρικής προσέγγισης η διερεύνηση των καθοριστικών παραγόντων των μεταναστευτικών

κινήσεων προς την Κύπρο, χρησιμοποιώντας δεδομένα από 52 χώρες προέλευσης μεταναστών για την περίοδο 1998-2006. Τα αποτελέσματα της έρευνας δείχνουν ότι οικονομικοί παράγοντες, και συγκεκριμένα τόσο η διαφορά εισοδήματος ανάμεσα στη χώρα προέλευσης και την Κύπρο, όσο και τα επίπεδα εισοδήματος στη χώρα προέλευσης, είναι στατιστικά σημαντικοί παράγοντες που επηρεάζουν τη μετανάστευση. Αντίθετα, τα αποτελέσματα της μελέτης δεν δείχνουν σημαντική σχέση μεταξύ του επιπέδου ανεργίας στην Κύπρο, ή της ανεργίας της Κύπρου σε σχέση με την ανεργία της χώρας προέλευσης, με τη μετανάστευση.

Πέρα όμως από τους οικονομικής φύσης παράγοντες, η μελέτη εξετάζει και άλλους, μη-οικονομικής φύσης, οι οποίοι είναι πιθανό να επηρεάζουν τις μεταναστευτικές κινήσεις από τις χώρες του δείγματος προς την Κύπρο. Συγκεκριμένα, η μελέτη βρίσκει ότι παράγοντες όπως είναι η απόσταση μεταξύ των δύο χωρών, η κοινή γλώσσα ομιλίας, και τα «αποθέματα» μεταναστών που κατοικούν ήδη στη χώρα προορισμού είναι σημαντικοί καθοριστικοί παράγοντες της μετανάστευσης. Το ίδιο δεν ισχύει, βάσει των αποτελεσμάτων, και για πολιτικούς παράγοντες οι οποίοι λαμβάνονται υπόψη, και συγκεκριμένα τη διαφορά στην πολιτική σταθερότητα της Κύπρου και των χωρών προέλευσης. Επιπρόσθετα, οι διαφορές στις καιρικές συνθήκες των χωρών προέλευσης και της Κύπρου δεν φαίνονται να παίζουν σημαντικό ρόλο στην απόφαση ενός ατόμου να μεταναστεύσει. Αυτό το εύρημα δεν είναι το αναμενόμενο, δεδομένης της έντονης παρουσίας Βρετανών υπηκόων στην Κύπρο και επίσης, της συνεχούς ροής ατόμων από το Ηνωμένο Βασίλειο στην Κύπρο.

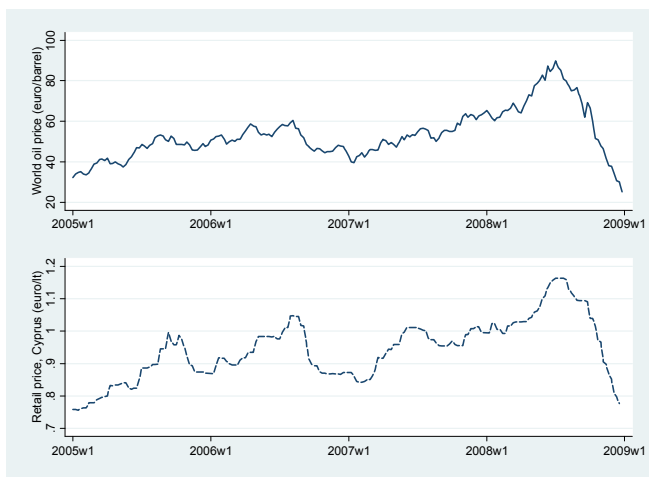
Η μελέτη στο σύνολό της επιβεβαιώνει κάποια γενικώς γνωστά γεγονότα και υποθέσεις σε σχέση με τη μετανάστευση στην Κύπρο. Βάσει των ευρημάτων της μελέτης μια εύλογη πρόβλεψη θα ήταν ότι εφόσον το εισοδηματικό χάσμα μεταξύ της Κύπρου και των χωρών προέλευσης των μεταναστών θα συνεχίσει να λειτουργεί προς όφελος της Κύπρου, ειδικά σε σχέση με τις πολύ φτωχές χώρες, οι ροές μεταναστών από όλες αυτές τις περιοχές θα συνεχίσουν να αυξάνονται κατά τη διάρκεια των επόμενων 10-20 χρόνων. Αντίθετα, όμως, οι μεταναστευτικές κινήσεις από πιο πλούσιες χώρες και ειδικά χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπως η Ρουμανία και η Βουλγαρία, αναμένεται να μειωθούν σταδιακά. Ωστόσο, η εύρεση δυνατών δεσμών δικτύου (από τα «αποθέματα» μεταναστών στην Κύπρο), υπονοεί ότι η αλλαγή στη σύσταση των μεταναστών στην Κύπρο θα είναι πολύ βαθμιαία. Γενικά όμως, όσο η οικονομία συνεχίζει να επεκτείνεται, η μετανάστευση θα συνεχίσει να είναι μια κινητήρια δύναμη της οικονομικής ανάπτυξης.

* Gregoriou P., Z. Kontolemis and M. Matsi, "Immigration in Cyprus: An Analysis of the Determinants", Economic Policy Paper, No. 11-09, Economics Research Centre, University of Cyprus, December 2009.

Η σχέση μεταξύ της διεθνούς τιμής του πετρελαίου και της λιανικής τιμής καυσίμου που πληρώνει ο καταναλωτής είναι ένα θέμα που έχει απασχολήσει έντονα την κοινή γνώμη σε πολλές χώρες, περιλαμβανομένης και της Κύπρου. Υπάρχει διάχυτη η άποψη ότι οι εταιρείες πετρελαιοειδών σπεύδουν να ανεβάσουν τις τιμές στην τοπική αγορά μόλις παρατηρηθεί μια άνοδος στις διεθνείς τιμές, αλλά δεν ανταποκρίνονται με την ίδια ταχύτητα όταν οι διεθνείς τιμές πέφτουν. Αν όντως αυτό συμβαίνει, τότε οι εταιρείες έχουν τη δυνατότητα να απολαμβάνουν αυξημένα κέρδη εις βάρος των καταναλωτών. Το ενδεχόμενο αυτό έχει απασχολήσει και πολλούς οικονομολόγους ερευνητές, καθώς επίσης, και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Στο Διάγραμμα 1 φαίνεται η διεθνής τιμή πετρελαίου και η λιανική τιμή της βενζίνης 95 οκτανίων στην Κύπρο κατά την περίοδο 2005-2008. Είναι φανερό ότι οι δύο τιμές κινούνται παράλληλα, δύσκολα όμως μπορεί κάποιος να διακρίνει κατά πόσο η προσαρμογή των τοπικών τιμών στις διεθνείς είναι συμμετρική (δηλαδή όμοια σε αυξήσεις και μειώσεις).

Διάγραμμα 1: Διεθνής τιμή πετρελαίου και τοπική τιμή βενζίνης 95 οκτανίων

Το ζήτημα αυτό μπορεί να διερευνηθεί οικονομετρικά με μεθόδους που έχουν χρησιμοποιηθεί σε δεκάδες μελέτες στη διεθνή βιβλιογραφία. Η έρευνα του ΚΟΕ εξέτασε το ζήτημα αυτό για την περίπτωση της Κύπρου.* Για σκοπούς σύγκρισης, η έρευνα καλύπτει εκτός από την Κύπρο και πέντε άλλες χώρες της ΕΕ. Η ανάλυση ακολουθεί και εφαρμόζει τη μεθοδολογία που έχει

χρησιμοποιηθεί κατά κόρον στη διεθνή βιβλιογραφία. Η οικονομετρική μέθοδος που χρησιμοποιείται διαχωρίζει το μηχανισμό προσαρμογής των τιμών σε βραχυχρόνιο και μακροχρόνιο σκέλος. Αυτό δίνει τη δυνατότητα να επιζητηθούν απαντήσεις σε τρία ερωτήματα που απασχολούν τόσο τους ερευνητές όσο και τους σχεδιαστές πολιτικής.

Το πρώτο ερώτημα αφορά το *βαθμό προσαρμογής* των τιμών, δηλαδή το ποσοστό μιας αύξησης στη διεθνή τιμή που μεταφέρεται στην τοπική τιμή. Το δεύτερο ερώτημα αφορά την *ταχύτητα προσαρμογής*. Πόσος χρόνος χρειάζεται ώστε μια αλλαγή στη διεθνή τιμή να μεταφερθεί στην τοπική αγορά; Τέλος, το τρίτο και πιο αμφιλεγόμενο ερώτημα αφορά τη *συμμετρία προσαρμογής*. Είναι ο βαθμός άμεσης προσαρμογής σε αυξήσεις και σε μειώσεις της διεθνούς τιμής ο ίδιος; Ή μήπως οι εταιρείες καθυστερούν να ανταποκριθούν σε μειώσεις της διεθνούς τιμής ώστε να απολαύσουν μεγαλύτερα κέρδη;

Τα αποτελέσματα της ανάλυσης επιβεβαιώνουν ότι οι μεταβολές στη διεθνή τιμή του πετρελαίου μεταφέρονται στις τοπικές τιμές με κάποια καθυστέρηση. Όμως δεν εντοπίζονται ισχυρές ενδείξεις ασυμμετρίας προσαρμογής. Οι εκτιμήσεις δείχνουν ότι οι τιμές στην Κύπρο προσαρμόζονται ελαφρώς γρηγορότερα μετά από αυξήσεις στη διεθνή τιμή παρά μετά από μειώσεις, όμως η διαφορά δεν είναι στατιστικά σημαντική αλλά ούτε και ουσιαστική από πλευράς οικονομικών επιπτώσεων. Η διαφορά είναι ακόμα μικρότερη και λιγότερο σημαντική στις υπόλοιπες χώρες. Η συμπεριφορά των τιμών στην Κυπριακή αγορά είναι σε γενικές γραμμές παρόμοια με τις αγορές των υπολοίπων χωρών. Τα ευρήματα της ανάλυσης είναι σε γενικές γραμμές παρόμοια με αυτά άλλων μελετών.

Η απουσία ενδείξεων ασύμμετρης προσαρμογής των τιμών δεν θα πρέπει να θεωρηθεί ως οριστική απόρριψη αυτού του ενδεχομένου. Πιθανόν μια ανάλυση με πιο λεπτομερή δεδομένα ως προς τις ακριβείς τιμές που πληρώνουν οι εταιρείες να καταλήξει σε διαφορετικά συμπεράσματα. Αυτό που μπορεί να λεχθεί είναι ότι η έμφαση που δίνεται σε αυτό το ζήτημα είναι μάλλον υπερβολική. Ακόμα και αν υπάρχει ασύμμετρη προσαρμογή, τα επιπρόσθετα κέρδη που αποκομίζουν οι εταιρείες από τέτοιες πρακτικές είναι σχετικά μικρά και παροδικά. Αυτό που έχει πολύ μεγαλύτερη σημασία είναι κατά πόσο το περιθώριο κέρδους των εταιρειών είναι σε επίπεδα που αντιστοιχούν σε μια λογική απόδοση κεφαλαίου. Μια έστω μικρή απόκλιση από αυτά τα επίπεδα σε μόνιμη βάση μεταφράζεται σε πολύ μεγαλύτερα κέρδη παρά μια παροδική υπερχρέωση σε περιόδους διαταραχών στις διεθνείς αγορές πετρελαίου. Η διερεύνηση αυτού του θέματος θα ήταν ιδιαίτερα χρήσιμη, όμως μια σωστή ανάλυση απαιτεί λεπτομερή δεδομένα τα οποία δεν είναι διαθέσιμα.

* Κληρίδης Σ. και Μ. Χαραλάμπους, «Προσαρμογή Λιανικών Τιμών Καυσίμων στη Διεθνή Τιμή Πετρελαίου», Δοκίμιο Οικονομικής Πολιτικής, Αρ. 08-09, Κέντρο Οικονομικών Ερευνών, Πανεπιστήμιο Κύπρου, Δεκέμβριος 2009.

Νέα του Τμήματος Οικονομικών

Αναστασία Δημητρίου και Γιάννης Κασπαρής

Προπτυχιακά Προγράμματα

Το Τμήμα Οικονομικών προσφέρει δύο προπτυχιακά προγράμματα, στα Οικονομικά και στις Διεθνείς, Ευρωπαϊκές και Οικονομικές Σπουδές. Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2009/10 εξασφάλισαν θέση στα δύο πιο πάνω προγράμματα 106 φοιτητές. Από αυτούς 70 φοιτούν στο πρόγραμμα Οικονομικών και 36 στο πρόγραμμα Διεθνών, Ευρωπαϊκών και Οικονομικών Σπουδών. Με τα δεδομένα αυτά, το Τμήμα Οικονομικών είναι αυτή τη στιγμή το δεύτερο μεγαλύτερο τμήμα του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Μεταπτυχιακά Προγράμματα

Το Τμήμα Οικονομικών προσφέρει μεταπτυχιακά προγράμματα – τρία επιπέδου Μάστερ και ένα διδακτορικού επιπέδου. Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2009/10 προσφέρθηκαν θέσεις σε δύο από τα προγράμματα Μάστερ – Μάστερ στην Οικονομική Ανάλυση και Μάστερ στα Νομισματικά και Χρηματοοικονομικά. Το πρόγραμμα Μάστερ στην Οικονομική Ανάλυση προσφέρεται στην Αγγλική γλώσσα. Από το σύνολο των 78 αιτήσεων που υποβλήθηκαν, το Τμήμα προσέφερε σε 58 υποψηφίους θέση στα προγράμματα Μάστερ και οι θέσεις έγιναν αποδεκτές από 33 υποψηφίους, εκ των οποίων 5 είναι από το εξωτερικό.

Κοινοτικό Πρόγραμμα ΣΩΚΡΑΤΗΣ/ERASMUS

Το Τμήμα Οικονομικών, στο πλαίσιο του Κοινοτικού προγράμματος ΣΩΚΡΑΤΗΣ/ERASMUS, προσφέρει μαθήματα και στην Αγγλική γλώσσα. Κατά το Εαρινό Εξάμηνο 2009-10, προσφέρονται τα πιο κάτω μαθήματα:

- OIK308 Οικονομική Ανάπτυξη
- OIK310 Χρηματοοικονομική Τραπεζική και Χρηματοδότηση

Επισκέπτες Καθηγητές

Οι πιο κάτω ακαδημαϊκοί επισκέπτονται το Τμήμα για ολόκληρο το ακαδημαϊκό έτος 2009/10 και διδάσκουν μαθήματα της ειδικότητάς τους στα προγράμματα του Τμήματος:

- Leonor Coutinho-Κοντολαίμη, Επίκ. Καθηγήτρια, PhD European University Institute, Italy
- Άγγελος Δελής, Λέκτορας, PhD University of Leicester, UK
- Ευάγγελος Διοικητόπουλος, Λέκτορας, PhD Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών
- Χρίστος Ιωάννου, Λέκτορας, PhD University of Minnesota

- Ουρανία Καρακώστα, Λέκτορας, PhD Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών
- Ευάγγελος Μητροκόστας, Λέκτορας, PhD Πανεπιστήμιο Κρήτης
- Πάρης Νεάρχου, Λέκτορας, PhD Πανεπιστήμιο Κύπρου
- Δημήτρης Ξεφτέρης, Λέκτορας, PhD Universitat Autònoma de Barcelona, Ισπανία

Επιπλέον, οι παρακάτω επισκέπτες βρίσκονται στο Τμήμα μόνο για το Εαρινό Εξάμηνο 2009/10 και διδάσκουν μαθήματα της ειδικότητάς τους στα προγράμματα του Τμήματος:

- Μαρία Ηρακλέους, PhD, Virginia Polytechnic Institute and State University, USA
- Θεόδωρος Σίμος, Επίκουρος Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
- Χριστόφορος Πισσαριδής, Καθηγητής, London School of Economics
- Πάνος Χατζηπαναγιώτου, Καθηγητής, Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Ειδικοί Επιστήμονες:

- Έλενα Κεττένη, PhD Πανεπιστήμιο Κύπρου
- Νίκη Παπαδοπούλου, PhD Boston College, USA, Κεντρική Τράπεζα
- Χρίστος Σιαμπάνης, PhD University at Albany, USA
- Μάριος Σούπασης, MBA University of Baltimore
- Γιώργος Συρίχας, PhD University of Essex, Κεντρική Τράπεζα

Άδειες Ακαδημαϊκού Προσωπικού

Στα πιο κάτω μέλη ακαδημαϊκού προσωπικού του Τμήματος έχει παραχωρηθεί σαββατική άδεια:

Αναπληρωτής Καθηγητής Σωφρόνης Κληρίδης, Σαββατική Άδεια, Ακαδημαϊκό έτος 2009/10.

Δρ Γιάννης Κασπαρής, Σαββατική Άδεια, Εαρινό Εξάμηνο 2009/10.

Παραίτηση θέσης Ακαδημαϊκού Προσωπικού

Ο Αναπληρωτής Καθηγητής Γιάννης Μπίλιας, τον Ιανουάριο του 2010 υπέβαλε παραίτηση από το Τμήμα Οικονομικών του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Σειρά Σεμιναρίων στα Οικονομικά

Όπως κάθε χρόνο, το Τμήμα Οικονομικών διοργανώνει σειρά σεμιναρίων με ομιλητές ακαδημαϊκούς από διάφορες χώρες. Τα σεμινάρια είναι ανοικτά για το κοινό. Περισσότερες πληροφορίες δίνονται στην ιστοσελίδα του Τμήματος:

<http://www.ucy.ac.cy/goto/economics/en-US/seminars.aspx>

(συνέχεια στη σελίδα 7)

Συμμετοχές προσωπικού σε συνέδρια

Μαρία Ανδρέου: Συμμετοχή στην 3η συνάντηση του Δικτύου Εθνικών Εμπειρογνομών σε Θέματα Φτώχειας και Κοινωνικής Προστασίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στις Βρυξέλλες, 4 Δεκεμβρίου 2009.

Μαρία Μιχαήλ: Συμμετοχή στη συνάντηση του Lisbon Methodology (LIME) Working Group, European Union Economic Policy Committee (EPC) στις Βρυξέλλες, 10 Δεκεμβρίου 2009.

Μαρία Ανδρέου: Συμμετοχή σε σεμινάριο των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας με θέμα «Οι Δημογραφικές Προκλήσεις στην Κύπρο και οι Πολιτικές για την Οικογένεια», στο Υπουργείο Οικονομικών της Κυπριακής Δημοκρατίας, 19 Ιανουαρίου 2010.

Μαρία Ανδρέου και Αλέξανδρος Πολυκάρπου: Συμμετοχή στο 'Workshop on the Use of the EU Tax-Benefit Micro Simulation Model, EUROMOD' στο Πανεπιστήμιο του Essex, Ηνωμένο Βασίλειο, 3-5 Φεβρουαρίου 2010.

Δοκίμια Οικονομικής Πολιτικής/Ανάλυσης

- 05-09 Ανδρέου Μ. και Π. Πασιαρδής, ["Εισοδηματική ανισότητα, φτώχεια και η επίδραση της μεταρρύθμισης των συντάξεων"](#), Νοέμβριος 2009.
- 06-09 Βραχίμης Κ., Π. Πασιαρδής, Α. Πολυκάρπου και Α. Χριστοφίδης, ["Μισθολογικό γάσμα ανδρών - γυναικών στην Κύπρο και την ΕΕ"](#), Δεκέμβριος 2009.
- 07-09 Kontolemis Z. G., N. Pashourtidou, C. Savva and A. Tsiaklis, ["A Forecasting Exercise for Output and Inflation in Cyprus"](#), December 2009.
- 08-09 Κληρίδης Σ. και Μ. Χαραλάμπους, ["Προσαρμογή λιανικών τιμών καυσίμων στη διεθνή τιμή πετρελαίου"](#), Δεκέμβριος 2009.
- 09-09 Christofides L. N., A. Kourtellos, A. Theologou, K. Vrachimis, ["Intergenerational income mobility in Cyprus"](#), December 2009.
- 10-09 Christofides L. N. and M. Michael, ["Productivity and Growth Accounting in the LIME Assessment Framework \(LAF\) and its Application to Cyprus"](#), December 2009.
- 11-09 Gregoriou P., Z. Kontolemis and M. Matsi, ["Immigration in Cyprus: An Analysis of the Determinants"](#), December 2009.

Νέα του Τμήματος Οικονομικών

(συνέχεια από τη σελίδα 6)

Προκήρυξη θέσεων Μεταπτυχιακών Προγραμμάτων Τμήματος Οικονομικών

Το Τμήμα Οικονομικών ανακοινώνει ότι δέχεται αιτήσεις για περιορισμένο αριθμό θέσεων στα μεταπτυχιακά προγράμματα του που θα αρχίσουν το Σεπτέμβριο του 2010 .

Σαράντα πέντε (45) θέσεις για μεταπτυχιακή φοίτηση που οδηγούν στην απόκτηση Μάστερ ή Διδακτορικού Διπλώματος ως ακολούθως:

- 20 θέσεις για Master in Economic Analysis (στα Αγγλικά)
- 20 θέσεις για Μάστερ στα θέματα:
 - Οικονομικά (in Economics)
 - Νομισματικά και Χρηματοοικονομικά (Master in Monetary and Financial Economics)
- 5 θέσεις για Διδακτορικό στα Οικονομικά (PhD in Economics)

Η προθεσμία υποβολής αιτήσεων είναι 15 Απριλίου 2010. Περισσότερες πληροφορίες δημοσιεύονται στην ιστοσελίδα του Πανεπιστημίου στο σύνδεσμο:

<http://www.ucy.ac.cy/fmweb/metaptihiaka.htm>

Προκήρυξη θέσεων νέου Μεταπτυχιακού Προγράμματος M.Sc in Financial Economics του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης και Διοίκησης Επιχειρήσεων και Τμήματος Οικονομικών

Σε συνεργασία μεταξύ των δύο Τμημάτων της Σχολής Οικονομικών Επιστημών και Διοίκησης από το Σεπτέμβριο του 2010, θα ξεκινήσει το νέο μεταπτυχιακό πρόγραμμα Μάστερ στα Χρηματοοικονομικά Οικονομικά (Μάστερ in Financial Economics). Το εν λόγω μεταπτυχιακό πρόγραμμα θα προσφέρεται στην Αγγλική γλώσσα.

Το Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης και Διοίκησης Επιχειρήσεων ανακοινώνει ότι δέχεται αιτήσεις για περιορισμένο αριθμό θέσεων (15) στο νέο μεταπτυχιακό πρόγραμμα Μάστερ in Financial Economics που θα αρχίσει το Σεπτέμβριο του 2010 .

Η προθεσμία υποβολής αιτήσεων είναι 15 Απριλίου 2010. Περισσότερες πληροφορίες δημοσιεύονται στην ιστοσελίδα του Πανεπιστημίου στο σύνδεσμο:

www.ucy.ac.cy/goto/pbuadmin/en-US/mscfinancialeconomics.aspx

ΚΕΝΤΡΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ – ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

Το Κέντρο Οικονομικών Ερευνών (ΚΟΕ) του Πανεπιστημίου Κύπρου είναι ένας ανεξάρτητος, μη κερδοσκοπικός οργανισμός με στόχο την προαγωγή της επιστημονικής γνώσης στα οικονομικά, κυρίως σε θέματα που ενδιαφέρουν την Κύπρο.

Στην πυραμίδα της διοικητικής ιεραρχίας του ΚΟΕ είναι το Συμβούλιο και το Ακαδημαϊκό Συμβούλιο:

- Το Συμβούλιο απαρτίζεται από εκπροσώπους του Πανεπιστημίου, της Κυβέρνησης και των ιδιωτικών οργανισμών που στηρίζουν οικονομικά το ΚΟΕ και προτείνει θέματα για έρευνα.
- Το Ακαδημαϊκό Συμβούλιο απαρτίζεται από τους υπεύθυνους των ερευνητικών προγραμμάτων και μεριμνά για τη διεξαγωγή της έρευνας.

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Πρόεδρος: Μιχάλης Καμμάς, Γενικός Διευθυντής Συνδέσμου Τραπεζών Κύπρου

Μέλη: Μιχαήλ Σ. Μιχαήλ, Τμήμα Οικονομικών (Πρόεδρος)
 Ανδρέας Μολέσκης, Γραφείο Προγραμματισμού (Γενικός Διευθυντής)
 Γεώργιος Παπαγεωργίου, Υπουργείο Εργασίας & Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Γενικός Διευθυντής)
 Πάνος Πασιαρδής, Κέντρο Οικονομικών Ερευνών (Διευθυντής)
 Γεώργιος Συρίχας, Κεντρική Τράπεζα Κύπρου (Ανώτερος Διευθυντής Οικονομικών Ερευνών)
 Ανδρέας Χαραλάμπους, Υπουργείο Οικονομικών (Διευθυντής Οικονομικών Μελετών και ΕΕ)
 Κωνσταντίνος Χριστοφίδης, Πανεπιστήμιο Κύπρου (Αντιπρύτανης Ακαδημαϊκών Υποθέσεων)

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Πρόεδρος: Πάνος Πασιαρδής

Μέλη: Έλενα Ανδρέου Σωφρόνης Κληρίδης Θεοφάνης Μαμουνέας
 Μιχαήλ Σ. Μιχαήλ Λούης Χριστοφίδης

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ

Θεόδωρος Ζαχαριάδης Άντρος Κούρτελλος
 Θανάσης Στέγγος Κώστας Χατζηγιάννης

ΤΟΜΕΑΣ

Δημόσιος

Νοικοκυριά

Επιχειρήσεις

Οικονομικές Προβλέψεις

Άλλα ερευνητικά προγράμματα

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Αλέξανδρος Πολυκάρπου, τηλ. 22892404, email: polycarpou@ucy.ac.cy

Μαρία Ανδρέου, τηλ. 22892412, email: andreou.maria@ucy.ac.cy

Παναγιώτης Γρηγορίου, τηλ. 22892427, email: gregorioup@ucy.ac.cy

Νικολέττα Πασιουρτίδου, τηλ. 22892452, email: n.pashourtidou@ucy.ac.cy

Νικολέττα Πασιουρτίδου, τηλ. 22892452, email: n.pashourtidou@ucy.ac.cy

Αντζελα Σιεκέρσαββα, τηλ. 22892429, email: adangela@ucy.ac.cy

Οι απόψεις που εκφράζονται στα άρθρα του ενημερωτικού δελτίου είναι των συγγραφέων μόνο και δεν αντιπροσωπεύουν αναγκαστικά το ΚΟΕ. Επιτρέπεται η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή ή η μετάδοση, από οποιοδήποτε οπτικοακουστικό μέσο, όλου ή μέρους του ενημερωτικού δελτίου, με αναφορά στο παρόν δελτίο και τους συγγραφείς του άρθρου.

Η 'Οικονομική Έρευνα' κυκλοφορεί τρεις φορές ετησίως και είναι διαθέσιμη σε ηλεκτρονική μορφή στην ιστοσελίδα του ΚΟΕ <http://www.ucy.ac.cy/goto/ecorece/el-GR/HOME.aspx>